

(1977), A szakirodalmi információ korszerűsítése a Magyar Tudományos Akadémián (1978, társszerző: Braun Tibor), A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára a 2000. év felé (1985).

A gyűjtemény cikkeinek egy másik csoportja túlnyomórészt annak ismertetésével foglalkozik, hogy a pillérek között miként épültek meg fokozatosan a hídpályák, azaz miként teremtődtek meg a feltételek, s birtokukban miként alakultak ki a különféle szolgáltatások. S ez hazai viszonyaink közepette még nagyobb elszánásokat követel, mint a pillérek – a fejlesztési elvek – megtervezése.

E témakörökből hadd emeljük ki a könyvtár elhelyezésének ügyéről szóló cikkeket, amelyek az intézmény (és vezetője) odisszéját írják le a Lloyd-palota helyére megálmodott székháztól az Arany János utcai megoldásig. Arról tanúskodnak: az intézmény (és vezetője), ha kell, türelmesen tud várni és szívósan tud küzdeni, még ha húsz évébe kerül, akkor is. S ez a szívósság korántsem doktriner (álmokhoz ragaszkodó), hanem rugalmas (a cselekvési tér előteremtése érdekében ésszerű kompromisszumokat vállalni tudó). A türelmesség pedig ez esetben nem a defetizmus, hanem az elszántság szinonimája.

Külön – függelékben közölt – témacsoportot alkot az az öt cikk, amely a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának nemzetközi törekvéseiről, elvi és gyakorlati javaslatairól, elképzeléseiről számol be.

Az szerzői bevezető megjegyzi: "A közreadott szövegek úgyszólván változatlanok (néhány, többnyire stílusi csiszolástól eltekintve). A jegyzetek

azok, amelyek az eredetiek értelemszerű kibővítésével összekötik a megírás idejét a gyűjteményes publikálásával és teszik ezáltal – ahol kell – világosabbá a folyamatosságot." Hadd tegyük hozzá: a szerző ezzel az utólagos jegyzetellátással nemcsak a folyamatosságot teszi világosabbá, hanem eredendően publicisztikai ihletésű dolgozatait egyszerűen a tanulmányi megalapozottság irányába mozdítja el, ami első lépés a könyvtár ezen korszaka módszeres történetének megírása felé. Ezenfelül kiváló műhelybemutató, műhelyszervező és műhelymenedzselő ötlet, minthogy a jegyzetapparátusban gyakorta nyílik alkalom a könyvtár munkatársai dolgozatainak, szakirodalmi teljesítményeinek figyelmünkbe ajánlására. (Egyébként az egyik cikk mellékletében – a 118–121. oldalon – megtaláljuk a könyvtár 1976 és 1985 közötti kiadványainak bibliográfiáját is.)

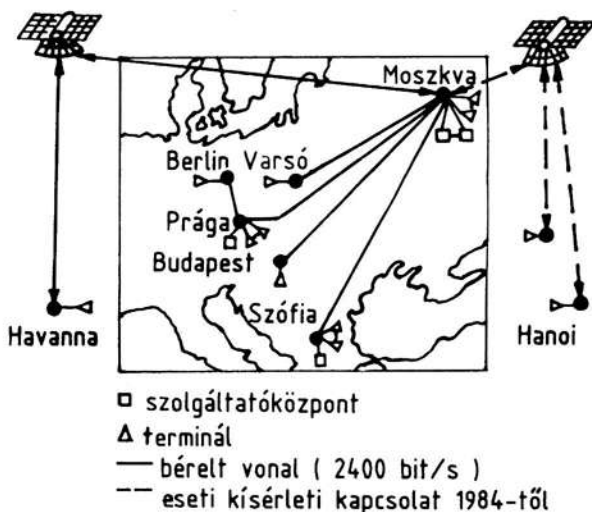
A "jó bornak is kell a cégér" meggondolásából ez a negyedszázadot átívelő gyűjteményes kötet a tekintetben is buzdítás, hogy a folyamatos és publikus intézményi dokumentációról való gondoskodás ugyancsak kötelesség (volna). Az intézményen belül újabb teljesítményre sarkall, indentitástudatot gerjeszt. Az intézményen kívül pedig a tanulságok levonására ösztönöz.

Legvégül: örülünk annak, hogy a gyűjteményben szereplő dolgozatok közül ötnek először a *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás* adott helyet.

Futala Tibor
(OMIKK)

Számítógépes adatbázisok az NTMIR arendszerében

A KGST-tagországoknak a hetvenes évek eleje óta szerveződő *Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszerében (NTMIR)* a számítógépes információszolgáltató hálózat létrehozásának a műszaki feltételei 1983/84-re teremtődtek meg. Ekkorra ugyanis – mindenekelőtt a Szovjetunióban, Csehszlovákiában és Bulgáriában – kialakultak olyan online szolgáltatóközpontok, amelyek viszonylag jelentős méretű (elsősorban szöveges) adatállományokból 2–4 éve végeztek rendszeres információszolgáltatást hazai felhasználók részére. Ezeknek az intézményeknek a bázisán 1984 óta működik az a kísérleti jellegű online információszolgáltató hálózat, amelynek vázlata az 1. ábrán látható.

1. ábra Az NTMIR számítógépes információs hálózata

A hálózat topológiája ún. csillaghálózat, ennek középpontjában ma egy moszkvai székhelyű, távközlési csomóponti funkciókat megvalósító szovjet intézmény áll (VNIIPAS). A hálózat csomópontjai közötti adatforgalmat jelenleg max. 2400 bit/s sebességű, bérelt vonalak biztosítják. A külföldi adatbázisok elérésére irányuló hívások – a hálózat elrendezéséből adódóan – a moszkvai távközlési csomóponton keresztül érik el a megcímzett szolgáltatóközpontot, Kuba, Mongólia és Vietnam esetében műholdas közvetítéssel. (E kísérleti célú hálózat – valószínűleg a 90-es évek elejére – fokozatosan átadja majd a helyét a KGST-tagországok nyilvános adatátviteli hálózatának, és az NTMIR számítógépes információs hálózata végleges formájában erre települ majd rá.) Magyarországról a hálózat szolgáltatásait eddig – egy, a rendszer szempontjából ideiglenesnek tekinthető, bérelt vonal segítségével – a

VEIKI egyik termináljáról lehetett igénybe venni. A már folyamatban lévő tárgyalások eredményeként – remélhetően – 1987-ben létrejön a Magyar Posta kísérleti csomagkapcsoló központja és a moszkvai csomópont közötti rendszeres adatforgalmazás műszaki lehetősége.

Az NTMIR számítógépes információs hálózata révén jelenleg online üzemmódban hozzáférhető adatbázisok részint nemzetközi összefogás, de főként az egyes tagországok saját erőfeszítései eredményeként jöttek létre. A következőkben azoknak az adatbázisoknak az adatai szerepelnek az 1., 2., 3. táblázatban, amelyek az NTMIR-t alkotó, dokumentumtípusra orientált és ágazati alrendszerekben folyó kollektív munka eredményeként épülnek és válnak fokozatosan online hozzáférhetővé a felhasználók számára az elkövetkező években.

1. táblázat

Az NTMIR-alrendszerek adatbázisai

Sor- szám	Az NTMIR-alrendszer neve	Az adatbázis neve, típusa (B – bibliográfiai, F – faktografikus)	Az adatbázis- építés kezdete (év)	Gyarapodás (ezer rekord/év)		Az adatbázis orosz nevének fordítása ¹
				1986	1990	
1.	Tudományos Kutatások NSIR	TK NSIR (B)	1979	42	58	
2.	Publikált Dokumentumok NSIR	PD NSIR (B) ²	1976	301	300	
		(B) ³	1976	842	900	
3.	Ipari Katalógusok NSIR	IK NSIR (B)	1981	42	42	
4.	Nemzetközi Szabadalmi Információs Rendszer	Ukazatel' (B)	1980	900 ⁴	900 ⁴	Mutató
		Analogi (B)	1980	900 ⁴	900 ⁴	Analógok
		Pravovoj Status (B)	1985	120	150	Jogi státus
		Referaty (B)	1986	50	50	Referátumok
		Tovznak (F)	1985	4	4	Védjegy
5.	Tudományos Műszaki Fordítások NISZ	INTERINFORMPE- REVOD (B)	1985	6	4	
6.	IKANYR	IKANYR (B)	1975	1	1	
7.	Belkereskedelmi NÁTMIR	Belker NÁTMIR (B)	1985	7	12	
8.	Vizgazdálkodási NÁTMIR	VODOINFORM (B)	1982	8	8	
9.	Földtani NÁTMIR	GEOINFORM (B)	1985	7	7	
		Resursy uglá (F)	1986	1,3	2	Széntartalékok
		Resursy nefti i gaza (F)	1986	2	2	Kőolaj- és gáztartalékok
		Resursy rud (F)	1986	3	3	Érc-tartalékok
10.	Könnyűipari NÁTMIR	Legkaã promyšlennost' (B)	1983	10	10	Könnyűipar
11.	Gépipari NÁTMIR	Szredstva mehanzicacii (B)	1985	1,5	1,5	Gépesítési eszközök
		Stanki s ĆPU (B)	1986	0,6	0,6	NC-gépek
		Zamena deficitnyh materialov (B)	1985	3,2	3,2	Hiányanyagok helyettesítése
		Tehnologija zašity poverhnostej (B)	1985	3,3	3,3	Felületvédelmi technológia
		Nefte-gazodobyvaušee oborudovanie (B)	1985	0,5	0,5	Kőolaj- és gázkitermelő berendezések

Sor- szám	Az NTMIR-alrendszer neve	Az adatbázis neve, típusa (B – bibliográfiai, F – faktografikus)	Az adatbázis- építés kezdete (év)	Gyarapodás (ezer rekord/ év)		Az adatbázis orosz nevének fordítása ¹
				1986	1990	
		Produkty poroškovoj metallurgii (B)	1986	3,8	3,8	Porkohászati termékek
		Pajka (B)	1985	9	9	Forrasztás
		Dizelestroenie (B)	1985	3,7	3,7	Dizelmotorgyártás
		Stroitel'noe i dorozhnoe mašinstroenie (B)				
12.	Általános Gépgyártás- technológiai Alrendszer	INFORTEHNOLOGIÁ (B)	1984	2	3	
13.	Traktor- és Mezőgazdasági Gépgyártási Alrendszer	Izdeliá (F)	1980	2,3	2,4	Gyártmányok
14.	Vegyipari Gépgyártási Alrendszer	INFORHIMMAŠ (B)	1980	8	14	
		INFORHIMMAŠ (F)	1980	4	11	
15.	Orvostudományi NÁTMIR	MEDIK (B)	1980	41	83	
		MEDPERIODIK (B)	1981	0,5	0,5	
16.	Kőolaj- és Gázipari NÁTMIR	INFORMNEFTEGAZ (B)	1977	10	10	
17.	Környezetvédelmi Problémára Orientált Alrendszer	Firmy , oborudovanie (F) OOS (B)	1986 –	1 –	1 –	Környezetvédelem (a PD NSIR adatbázis része)
18.	Élelmiszeripari NÁTMIR	AMS PIŠEPROM- INFORM (B)	1984	2,5	21	
19.	Mező- és Erdőgazdasági NÁTMIR	Sel'skoe hozajstvo (B)	1982	18	50	Mezőgazdaság
20.	Építésügy, NÁTMIR	Stroitel'stvo, arhitektura (B)	1984	33	38	Építésügy, architektúra
21.	Szénbányászati NÁTMIR	INFORMUGOL' (B)	1982	7,4	13	
22.	Kémiai és Vegyipari NÁTMIR	Himiá (B)	–	–	–	Kémia (a PD NSIR adatbázis része)
		TËI (F)	1983	15	15	Műszaki-gazdasági információ
		Trudnodostupnye dokumenty (B)	1986	12	23	Nehezen hozzáférhető dokumentumok
		Strukturnye dannye (F)	1984	305	305	Szerkezeti adatok
23.	Színesfémkohászati NÁTMIR	AMS CVETMETINFORM (B)	1983	3	3	
24.	Vaskohászati NÁTMIR	INFORMSTAL' (B)	1982	2	2	
25.	Elektrotechnikai NÁTMIR	DKBD (B)	1982	65	65	
		Izdeliá (F)	1985	235	235	Gyártmányok
26.	Villamosenergiái NÁTMIR	Villenerg. NÁTMIR (B)	1981	11,4	13	
27.	Faipari NÁTMIR	DREVPROMINFORM (B)	1986	2	2	

¹ Ha az eltér az alrendszer nevéétől.² Bibliográfiai leírást, kulcsszavakat és referátumot tartalmaz.³ Bibliográfiai leírást és kulcsszavakat tartalmaz.⁴ Nem KGST-tagországo kból származó, mintegy 780–810 ezer rekordot is tartalmaz a közösen beszerzett INPADOC adatbázis alapján.

Az NTMIR-hálózatban online elérhető adatbázisok az 1. táblázatban szereplők közül (1986. szeptember)

Sor-szám	Az NTMIR-alrendszer	Az adatbázis neve	A szolgáltatóközpont megnevezése	Retrospektívitás (év)	Az adatbázis mérete
1.	Tudományos Kutatások NSIR	TK NSIR	NTMIK	7	300
2.	Publikált Dokumentumok NSIR	PDNSIR	VINITI (SZU)	1–5	2–800
3.	Orvostudományi NÁTMIR	MEDIK	CINTI (BNK)	4	50
4.	Mező- és Erdőgazdasági NÁTMIR	Sel'skoe hozájstvo	VINITI (SZU)	2	55
5.	Építésügyi NÁTMIR	Stroitel'stvo, arhitektura*	VINITI (SZU)	1	45
6.	Kémiai és Vegyipari NÁTMIR	TÈI	NTMIK	3	30

* Az adatbázis a VNIIS tulajdona

Az NTMIR-alrendszerekben előállított és az NTMIR-hálózatban 1987-ben online elérhető adatbázisok

Sor-szám	Az NTMIR-alrendszer neve	Az adatbázis neve	A szolgáltatóközpont megnevezése	Az online szolgáltatás kezdő éve
1.	Tudományos Kutatások NSIR	TK NSIR	NTMIK	1983
2.	Publikált Dokumentumok NSIR	PD NSIR	VINITI (SZU)	1983
3.	Ipari Katalógusok NSIR	IK NSIR	NTMIK	1987
4.	Nemzetközi Szabadalmi Információs Rendszer	Analogi Tovznak	NPO Poisk (SZU) NPO Poisk (SZU)	1987 1987
5.	IKANYR	IKANYR	GPNTB (SZU)	1987
6.	Vegyipari Gépgyártási Alrendszer	INFORHIMMAŠ	NTMIK	1987
7.	Orvostudományi NÁTMIR	MEDIK	CINTI (BNK)	1985
8.	Mező- és Erdőgazdasági NÁTMIR	Sels'koe hozájstvo	VINITI (SZU)	1985
9.	Építésügyi NÁTMIR	Stroitel'stvo, arhitektura	VINITI (SZU)	1985
10.	Szénbányászati NÁTMIR	INFORMUGOL'	NTMIK	1987
11.	Kémiai és Vegyipari NÁTMIR	TÈI	NTMIK	1986

Kertész József—Viszocsekné Péteri Éva
(OMIKK)

Beszámoló az 1986. évi 10. londoni online konferenciáról és kiállításról

A Nemzetközi Online és Információs Konferenciák (International Online Information Meeting = IOLIM) az online információkeresési szakma legnagyobb rendezvényei az USA területén kívül. Ezekhez fogható nagy rendezvény ebben a szakmában csak az USA nemzeti konferenciája (ONLINE

neven). Az IOLIM-konferenciát minden évben Londonban tartják, december első teljes hetében, kedden, szerdán és csütörtökön. Hétfőn és pénteken úgynevezett kísérő események csatlakoznak hozzá. A konferencia három napján, vele párhuzamosan, nagyszabású kiállítást rendeznek.